DZIEDZICTWO KULTURY
W ŁĘGACH ODRZAŃSKICH

oderbruch museum altranft — **werkstatt für ländliche kultur**

Zajrzyj na Łęgi

miejsca dziedzictwa kulturowego

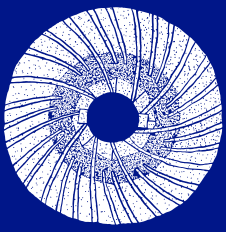

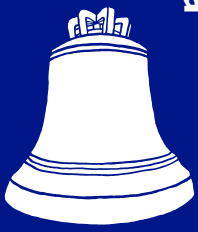

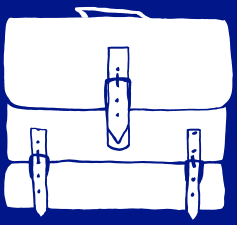

ŁĘGI ODRZAŃSKIE

LUDZIE TWORZĄ KRAJOBRAZ

Rozpoczęte w XVIII wieku przez koronę pruską osuszanie regionu Łęgów Odrzańskich doprowadziło do powstania jednego z najciekawszych krajobrazowo małych regionów współczesnej Europy.
Ten największy polder rzeczny w Niemczech ze swoją wyjątkową kulturą wiejską posiada oryginalny system wodny, i jednocześnie może się pochwalić ogromnym zagęszczeniem zabytków.

Izby pamięci i muzea wsi, zabytki budowlane i pomniki archeologiczne, przepompownie, młyny wiatrowe i pływające, kościoły i gospodarstwa o uznanym statusie miejsc dziedzictwa umożliwiają poznanie schedy kulturowej tego krajobrazu.
W Muzeum Łęgów Odrzańskich (Oderbruch Museum) w Altranft miejsca te prezentowane są w miniaturowej wystawie. Zachęca ona do podróży przez Łęgi, by lepiej je poznać i zrozumieć.

Korzystając z broszury »Zajrzyj na Łęgi« możecie Państwo zaplanować własną wyprawę. W notatkach na marginesie znajdziecie Państwo garść sugestii kulturalnych i gastronomicznych. Nie wszystkie miejsca mają stałe godziny otwarcia. Niektóre z nich stanowią część przestrzeni publicznej, inne należą do osób prywatnych, z którymi trzeba się umówić przed wizytą. Różnorodność naszych miejsc powoduje wyjątkowość i szczególny urok Łęgów Odrzańskich.

Życzymy Państwu ekscytującej podróży!

IZBA PAMIĘCI
HOHENSAATEN

Heimatstube Hohensaaten
Dorfstraße 18 a
16248 Bad Freienwalde
OT Hohensaaten

Stowarzyszenie
Heimatverein
Hohensaaten e.V.
0049 33368 70446

godziny otwarcia po
uzgodnieniu terminu

Przechowywane są tu ślady rybołówstwa, żeglugi i rolnictwa, które stanowiły niegdyś o istnieniu wsi. Od strony południowej krajobraz dominują imponujące budowle »Śluzy Wschodniej« i » Śluzy Zachodniej« (Ostschleuse, Westschleuse). Dopływ Odry Starej Wrzecieńskiej (Wriezener Alte Oder) łączy się tutaj z głównym korytem Odry. W centrum stoi odrestaurowany kościół, wybudowany w stylu neogotyckim według planów królewskiego mistrza budowlanego Friedricha Augusta Stüler-a. Jadąc dalej na północ rowerem wzdłuż Odry, już po pięciu kilometrach docieramy do Parku Narodowego Doliny Dolnej Odry.

NA MARGINESIE

Gospoda »Pod odrzańskim mostem«
Gaststätte »Zur Oderbrücke«
Chausseestraße 11
16259 Bad Freienwalde
OT Altglietzen
0049 33369 525

Hotel »Zur Fährbuhne«
Hotel – Restauracja – Kawiarnia
Fährweg 17
16259 Bad Freienwalde
OT Hohenwutzen
0049 33368 505-0
hotel-faehrbuhne.de

Park Narodowy Doliny Dolnej Odry
Nationalpark Unteres Odertal
nationalpark-unteres-odertal.eu/pl/

Szlak rowerowy Odra-Nysa
Oder-Neiße-Radweg
oder-neisse-radweg.de

MUZEUM ŻEGLUGI ŚRÓDLĄDOWEJ

ODERBERG

Binnenschifffahrtsmuseum Oderberg
Hermann-Seidel-Straße 44
16248 Oderberg
0049 33369 539321
bs-museum-oderberg.de/texte/seite.php?id=477680&lang=pl

kwiecień–październik
codziennie godz. 10–17
listopad–marzec
codziennie godz. 10–15

dorośli	**4 €**
dzieci (6–14 lat)	**2 €**
zniżkowy	**2,50 €**
rodzinny	**10 €**

To najstarsze muzeum techniki w Brandenburgii. Do dziś jego wystawy i ogromny park muzealny poświęcone są żegludze śródlądowej na Odrze. Mieszcząca się tu informacja turystyczna jest idealnym miejscem, by zaplanować dalszą trasę. Ścieżka kultury przemysłowej (Industriekulturpfad) prowadzi wzdłuż najstarszej sztucznie utworzonej drogi wodnej na terenie Niemiec — Kanału Finow (Finowkanal).
Koniecznie trzeba zwiedzić starą i nową podnośnię statków (Schiffshebewerk) w Niederfinow. Dzięki wypożyczalni Kanu Verleih Oderberg dalszą trasę można odbyć kajakiem.

2

NA MARGINESIE

Ścieżka kultury przemysłowej Industriekulturpfad Finowkanal
interaktywna aplikacja na unser-finowkanal.eu/pl/home-pl/

stara i nowa podnośnia statków z centrum informacji
Altes & Neues Schiffshebewerk mit Informationszentrum
Hebewerkstraße 70
16248 Niederfinow

Fahrgastschifffahrt Oderberg
oder-schiff.de

Kanu Verleih Oderberg
Hermann-Seidel-Straße 62
16248 Oderberg
0049 174 531545
kanu-oderberg.de

Kawiarnia »Tu i Teraz«
Café »Hier & Jetzt«
Puschkinufer 3
16248 Oderberg
0049 177 6526299
cafe-hier-und-jetzt.de

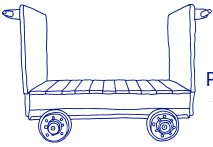

PIEC PIERŚCIENIOWY

ALTGLIETZEN

Ringofen Altglietzen
Chausseestraße 60
16259 Bad Freienwalde
OT Altglietzen

Stowarzyszenie
Hoffmanscher Ringofen
1878 Altglietzen e.V.
0049 33369 75243
0049 160 99341540

godziny otwarcia po
uzgodnieniu terminu

Piec wypałowy pierścieniowy w Altglietzen ożywia historię i tradycje rzemiosła ceglarskiego. Dziś stanowi on zabytek kultury technicznej. Stowarzyszenie na rzecz zachowania zabytku oferuje zwiedzanie zorganizowane, które umożliwia wszechstronny wgląd w rzemiosło i szczególną budowę dobrze zachowanego pieca. Szczególną atrakcją jest święto ceglarstwa, odbywające się każdego roku w czerwcu.

3

NA MARGINESIE

Bar Pod torbą podróżną
Imbiss zur Satteltasche
Chausseestraße 68a
16259 Bad Freienwalde
OT Altglietzen
0049 33369 76626

Pałac
Schloss Neuenhagen
kawiarnia i oprowadzanie
Kaffeeklatsch & Führungen
Freienwalder Straße 12
16259 Bad Freienwalde
OT Neuenhagen
0049 33369 775671
schloss-neuenhagen.de

Gospoda Pod Mostem Odrzańskim
Gaststätte Zur Oderbrücke
Chausseestraße 11
16259 Bad Freienwalde
OT Altglietzen
0049 33369 525

Sklep Rybny
Fischgeschäft
Oder Fisch GmbH
Chausseestraße 25
16259 Bad Freienwalde
OT Altglietzen
0049 33456 2072

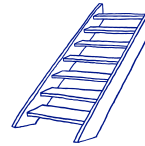

KOŚCIÓŁ NEUTORNOW

Dorfkirche Neutornow
16259 Bad Freienwalde
OT Schiffmühle

rada kościelna
Gemeindekirchenrat
Familie Lukas
Neutornow 32
16259 Bad Freienwalde
OT Schiffmühle
0049 3344 331194

Potrzeba nieco zacięcia, aby dostrzec przycisk na dachu wieży kościoła. W zalutowanej metalowej kuli mieszczą się stare pisma kościelne. Budynek został wybudowany w 1770 roku jako kościół kolonistów na ówczesnej ziemi królewskiej. Na cmentarzu po południowej stronie kościoła znajduje się nagrobek Louisa Henriego Fontane, ojca słynnego pisarza Theodora Fontane. Z otwartego płaskowyżu macie Państwo znakomity widok na odrzańskie łęgi. Obok nabożeństw w kościele odbywają się co roku liczne wydarzenia w ramach cyklu »Pod pięknym kościołem«, jak koncerty chóralne, spotkania literackie, przedstawienia teatralne.

4

NA MARGINESIE

Pod pięknym kościołem
Zur schönen Kirche
f/ZurSchoenenKirche
Neutornow

Sklep Spółdzielni Rolniczej
Hofladen der
Agrogenossenschaft
Schiffmühle e.G.
Gabow 65 a
16259 Bad Freienwalde
OT Schiffmühle
agroschiffmuehle.de

Sprzedaż z własnego
gospodarstwa rolnego
Ab-Hof-Verkauf
Bauernhof Oderaue
Neuranft 15
16259 Oderaue
OT Neuranft
0049 33457 469849

Szlak Rowerowy
Brandenburg przez
Altglietzen do
Hohensaaten an der Oder
długość 10 km
reiseland-brandenburg.de

DOM FONTANEGO

SCHIFFMÜHLE

Fontanehaus Schiffmühle
Schiffmühle 3
16259 Bad Freienwalde
OT Schiffmühle
0049 3344 150890

kwiecień–październik
czwartek–piątek
godz. 11–16
soboty, niedziele
i święta
godz. 10–16

Głównym bohaterem wystawy w małym budynku szachulcowym, zaraz na początku wsi Schiffmühle, jest Louis Henri Fontane – ojciec słynnego pisarza Theodora Fontane. W nowej części wystawy dowiecie się Państwo również sporo o historii samej miejscowości, od jej założenia w XVIII wieku do końca epoki NRD. Niewielkie muzeum z kawiarenką zaprasza również na chwilę oddechu w ogrodzie. Zaś w położonym nieopodal Bralitz możecie Państwo zarezerwować w Odertours spływ po Starej Odrze (Alte Oder).

5

NA MARGINESIE

nagrobek
Louisa Henriego Fontane
Kirche Neutornow
16259 Bad Freienwalde
OT Schiffmühle

Spływ po Starej Odrze
Floßfahrten auf der
Alten Oder
Odertours
Oderberger Straße 10 a
16259 Bad Freienwalde
OT Bralitz
0049 176 25260183
odertours.com

Kąpiele termalne Bralitz
Thermalbad in Bralitz
odertours.com

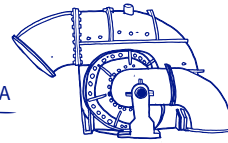

PRZEPOMPOWNIA NEUTORNOW

Schöpfwerk Neutornow
16259 Bad Freienwalde
OT Schiffmühle
Neutornow
naprzeciw nr 67

Wybudowana w 1895 roku przepompownia powodziowa w Neutornow w 1968 roku została przebudowana na system zasilania elektrycznego. Jej ceglana budowa odzwierciedla architekturę czasu, w którym powstała, a zarazem jest ważnym świadectwem technicznym historii ochrony przeciwpowodziowej na terenach Łęgów Odrzańskich. Również okoliczne domy mistrzów pompowniczych oddają wyrazistego ducha ówczesnej kultury technicznej. Przepompownie powodziowe można zobaczyć również naprzeciwko dworca w Bad Freienwalde nad kanałem Freienwalder Landgraben, a także w Liepe.

6

NA MARGINESIE

Sklep Spółdzielni Rolniczej Hofladen der Agrogenossenschaft Schiffmühle e.G.
Gabow 65 a
16259 Bad Freienwalde OT Schiffmühle
agroschiffmuehle.de

Szlak Rowerowy Brandenburg przez Altglietzen do Hohensaaten an der Oder
długość 10 km
reiseland-brandenburg.de

DOM PIELĘGNACJI PRZYRODY

BAD FREIENWALDE

Haus der Naturpflege
Dr.-Max-Kienitz-Weg 2
16259 Bad Freienwalde
0049 3344 3582
haus-der-naturpflege.de

kwiecień–październik
środa–niedziela
godz. 10–17
listopad–marzec
wtorek–piątek
godz. 9–16

dorośli	**2 €**
do lat 16	**0,50 €**

Dom Pielęgnacji Przyrody to muzeum ochrony przyrody, poświęcone szczególnemu nastawieniu do życia i światopoglądowi Kurta Kretschmanna (1914-2007) i jego żony Erny (1912-2001). Rozciągający się tu ogród dydaktyczny i pokazowy prezentuje różnorodne typy krajobrazów i ogrodów. Dzieci i młodzież mogą skorzystać z bogatej oferty edukacji ekologicznej. Polecamy to miejsce jako punkt startowy do atrakcyjnych wędrówek po okolicach Bad Freienwalde, niezapomniana jest również wizyta w Bocianiej Wieży (Storchenturm) Rathsdorf – starym piecu ceglanym między Bad Freienwalde i Wriezen, opowiadającym o trybie życia bociana białego.

7

NA MARGINESIE

Sklep z artykułami regionalnymi
Regionalwarenladen
»Bruchware«
Königsstraße 7
16259 Bad Freienwalde
0049 3344 3389734
oderbruchware.de

Bocianie Muzeum
Storchenmuseum
Rathsdorf/ Altgaul
przy starej B 167
16269 Wriezen
OT Rathsdorf
0049 33456 3349

dom zdrojowy
Kurmittelhaus
Bad Freienwalde
Spacer po parku zdrojowym
Gesundbrunnenstraße 33 a
16259 Bad Freienwalde

Kawiarnia Niebieska Cebula
Café Blaue Zwiebel
Gesundbrunnenstraße 32 a
16259 Bad Freienwalde
cafe-blaue-zwiebel.de

odznaka zdobywcy wież
– Turmdiplom
wędrowny szlak wież widokowych, długość 12 km

MUZEUM ZIEMI ODRZAŃSKIEJ

BAD FREIENWALDE

Oderlandmuseum
Uchtenhagenstraße 2
16259 Bad Freienwalde
0049 3344 2056
oderlandmuseum.de

środa–sobota i święta
godz. 11–17

dorośli	**2 €**
zniżkowy	**1 €**
oprowadzanie	**20 €**

Bad Freienwalde jest najstarszym kurortem i kąpieliskiem Marchii Brandenburskiej – zaś Muzeum Ziemi Odrzańskiej jest najstarszym muzeum regionalnym w Brandenburgii. Na wystawie stałej zaprezentowane są podstawowe informacje o przedsięwzięciu osuszania tych terenów, a także historia kurortu i kąpieliska. Polecamy też wizytę w sklepie z wyrobami regionalnymi – również do konsumpcji. Bad Freienwalde stanowi poza tym idealne miejsce startowe wielu, również długich, wędrówek. Szczegółowe informacje otrzymacie Państwo w położonej tuż obok informacji turystycznej.

NA MARGINESIE

Informacja turystyczna
Tourist-Information Bad Freienwalde
Uchtenhagenstraße 3
16259 Bad Freienwalde
0049 3344 150890
bad-freienwalde.de

Ristorante La Famiglia
Kanalstraße 28
16259 Bad Freienwalde
0049 3344 4779646
la-famiglia-ristorante.de

La Fontana Ristorante
Weinbergstraße 19
16259 Bad Freienwalde
0049 3344 331938
lafontana-ristorante.de

szlak rowerowy przez historyczne centra miast: Angermünde & Bad Freienwalde
długość 42 km
reiseland-brandenburg.de

MUZEUM ŁĘGÓW ODRZAŃSKICH
ALTRANFT

Oderbruch Museum Altranft
Am Anger 27
16259 Bad Freienwalde
OT Altranft
0049 3344 333911
oderbruchmuseum.de

kwiecień–październik
czwartek–niedziela
i święta
godz. 11–17

dorośli	**8 €**
zniżkowy	**5 €**
do lat 18	**bezpłatnie**

Muzeum Łęgów Odrzańskich Altranft jest instytucją kultury, zajmującą się regionalnym opisem tych terenów. Leży we wsi folwarcznej. W ekspozycji wykorzystuje obiekty historyczne, materiał zdjęciowy i nagrania oraz obiekty artystyczne. W warsztacie muzealnym każdy może spróbować swoich sił. Używając audio-przewodnika Talk Walk możecie podsłuchiwać rozmowy ludzi w Altranft i okolicy. W kafeterii skosztujcie koniecznie kawy z ciastkiem w godzinach otwarcia muzeum. Można tu też kupić publikacje muzeum oraz wybrać którąś z obszernej kolekcji widokówek.

NA MARGINESIE

Kafeteria Pałacowa
Cafeteria im Schloss
Am Anger 27
16259 Bad Freienwalde
OT Altranft

BÓG RZECZNY VIADRUS

GÜSTEBIESER LOOSE

Viadrus Denkmal
An der Fähre Bez Granic
Gozdowice -
Güstebieser Loose
Fährstraße, L34
16259 Neulewin
OT Güstebieser Loose

redakcja pisma Viadrus
Dr. Ernst-Otto Denk Uchtenhagenstraße 22
16259 Bad Freienwalde
0049 3344 3017630

rzeźba jest publicznie dostępna

Na nadbrzeżu w okolicach Güstebieser Loose stoi wielka rzeźba boga rzeki Viadrusa. Jej autorem jest rzeźbiarz Horst Engelhardt (1951-2014). Viadrus pozdrawia i żegna podróżujących, którzy przeprawiają się przez rzekę polsko-niemieckim promem. Symbolizuje on nową europejską Odrę. Korzystając z promu możecie Państwo kontynuować wyprawę po polskiej stronie. W Cedyńskim Parku Krajobrazowym pod Cedynią jest masa pięknych punktów widokowych z panoramą doliny Odry. Muzeum w Gozdowicach informuje o operacjach armii polskiej i radzieckiej na wiosnę 1945 roku.

NA MARGINESIE

Zajazd Radler's Hof
Straße Durch Zelliner Loose 4
15324 Letschin
0049 33478 134990
pension-im-oderbruch.de

Muzeum Pamiątek Wojsk Inżynieryjnych
Gozdowice 1
74505 Mieszkowice
0048 91 4145210

Kawiarnia przy Bocianim Gnieździe
Café am Storchennest
Karlsbiese 178
16259 Neulewin
0049 176 41890771

Godziny przepraw i ceny
0049 33456 39960
barnim-oderbruch.de

Szlak Rowerowy Odra-Nysa
długość 577 km
oder-neisse-radweg.de

WIEŚ KOLONISTÓW
NEULIETZEGÖRICKE

Kolonistendorf
Neulietzegöricke
16259 Neulewin
OT Neulietzegöricke

oprowadzanie w dialekcie łężańskim
Horst Wilke
Neulietzegöricke 62
16259 Neulewin
OT Neulietzegöricke
0049 157 56851058
neulietzegoericke.de

»Lietze« to najstarsza wioska kolonistów na terenie Łęgów Odrzańskich. Do dziś stoi tu wiele domów szachulcowych, wpisanych dziś do rejestru zabytków. Opatrzony tablicami szlak prowadzi przez wieś, opowiadając o życiu kolonistów. Każdego września wieś zaprasza na szczególny Dzień Kolonistów. W Kawiarni Kolonistów (Kolonisten Kaffee) czeka na Państwa kawa i ciasto własnej roboty. Stara karczma »Pod Mokrym Willim« (Zum Feuchten Willi) przyciąga koncertami zarówno miejscowych, jak i przybyszów. Nieopodal, w Zollbrücke, znajdziecie Państwo »Teatr na Uboczu« (Theater am Rand).

NA MARGINESIE

Kawiarnia Kolonistów
Kolonisten Kaffee
Neulietzegöricke 78
16259 Neulewin
OT Neulietzegöricke
0049 162 2140221
kolonisten-kaffee.de

Karczma
Gaststätte
»Zum Feuchten Willi«
Neulietzegöricke 75
16259 Neulewin
OT Neulietzegöricke
0049 33457 5423

Sklep Wielobranżowy
Gemischtwaren Wagner
Neulietzegöricke 30
16259 Neulewin
OT Neulietzegöricke

Theater am Rand
Zollbrücke 16
16259 Oderaue OT Zollbrücke
theateramrand.de

Szlak rowerowy:
O topolach i poetach
Von Pappeln und Poeten
długość 18 km
reiseland-brandenburg.de

KOŚCIÓŁ
ALTWUSTROW

Dorfkirche Altwustrow
Am Anger
16259 Oderaue
OT Altwustrow

Gmina kościelna
Neulietzegöricke
Klaus Schröder
Angerstraße 7
16259 Oderaue
OT Altwustrow
0049 33457 5341

W 1789 roku rodziny chłopskie z Altwustrow wzniosły własny kościół – bez pozwolenia królewskiego. Z zewnątrz budynek szachulcowy ma dość prostą formę. Wewnątrz mieszczą się ławy oraz ołtarz ambonowy w stylu barokowym, a także wyjątkowa w północnych Niemczech późnoklasycystyczna okładka papierowa. Kościół i ładny zespół zabudowań byłej wsi rybackiej co roku przyciągają spore rzesze przyjezdnych. Gdyby kościół był zamknięty, proszę się zwrócić do p. Klausa Schrödera, który otworzy budynek i może zaoferować oprowadzanie.

NA MARGINESIE

Sklep
Elkes Hofladen
Angerstraße 19
16259 Oderaue
OT Altwustrow
elkes-hofladen.de

Zoo w Łęgach Odrzańskich
Oderbruchzoo Altreetz
Schulgartenstraße 10
16259 Oderaue OT Altreetz
oderbruchzoo-altreetz. business.site

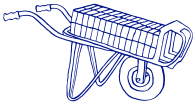

KOŚCIÓŁ ZASTĘPCZY
ALTWRIEZEN

Ersatzkirche Altwriezen
16269 Wriezen
OT Altwriezen

Stowarzyszenie
Förderverein Kirche
Altwriezen-Beauregard e. V.
Rosemarie Urban
Altwriezen 42
16269 Wriezen
0049 33456 35266
kirche-altwriezen.de

Altwriezen to jedna z czterech byłych wiosek rybackich w północnych Łęgach Odrzańskich. Szachulcowy kościół był niegdyś symbolem wioski. Gminie kościelnej zabrakło jednak sił, środków i materiałów; niedokończoną budowlę rozebrano w 1973 roku. Stowarzyszenie na rzecz odbudowy kościoła pragnie go obecnie przywrócić, rozpoczynając przedsięwzięcie od wieży kościelnej. Od maja do września w każdą niedzielę od godz. 13:30 do 17 otwarty jest kościół zastępczy. Przy kawie i ciastku własnego wypieku stowarzyszenie zaprasza na chwilę oddechu, zwiedzanie i rozmowę.

13

NA MARGINESIE

Kawiarnia Kolonistów
Kolonisten Kaffee
Neulietzegöricke 78
16259 Neulewin
OT Neulietzegöricke
0049 162 2140221
kolonisten-kaffee.de

Karczma
Gaststätte
»Zum Feuchten Willi«
Neulietzegöricke 75
16259 Neulewin
OT Neulietzegöricke
0049 33457 5423

Szlak rowerowy wzdłuż łężańskiej linii kolejowej
Oderbruchbahn-Radweg
długość 142 km
seenland-oderspree.de

KOŚCIÓŁ MARIACKI

WRIEZEN

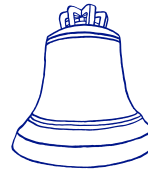

Marienkirche Wriezen
Friedrich-Fröbel Straße 1
16269 Wriezen

Ewangelicka gmina kościelna
Ev. Kirchengemeinde Wriezen
Margot Müller
Friedrich-Föbel Straße 1
16269 Wriezen
0049 33456 2080

Wriezen jest jednym z niewielu miast, położonych na terenie Łęgów Odrzańskich, jednocześnie bodaj najsilniej związanym z historią tego krajobrazu. Wieża najstarszej budowli, Kościoła Mariackiego, widoczna jest dla mieszkańców łęgów z daleka. Zburzone części kościoła poddawane są obecnie konserwacji i odbudowie. Bezpośrednio przed kościołem na rynku znajduje się fontanna. Jej autorem jest Horst Engelhardt (1951-2014). Przez częściowo prowokacyjnie zestawione wypowiedzi, fontanna była niegdyś powodem dyskusji o zasięgu ponadregionalnym.

NA MARGINESIE

Cmentarz żydowski
Jüdischer Friedhof
Wriezen
Siedlungsweg
16269 Wriezen

Bocianie Muzeum
Storchenmuseum
Rathsdorf/Altgaul
przy starej B 167
16269 Wriezen
OT Rathsdorf
0049 33456 3349

Szlak Brandenburski
Tour Brandenburg
długość 1.111 km
reiseland-brandenburg.de

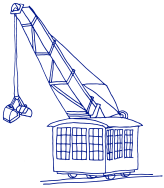

STARY PORT WRIEZEN

Alter Hafen Wriezen
Am Hafen 1
16269 Wriezen

Stowarzyszenie Interessengemeinschaft Hafen Wriezen e.V.
Eckhard Brennecke
0049 33456 2733
hafen-wriezen.de

godziny otwarcia po uzgodnieniu terminu

Przed akcją osuszania, przeprowadzoną w połowie XVIII wieku, Wriezen bez wątpienia był stolicą Łęgów Odrzańskich. W porcie przeładowywano towary na Śląsk i Pomorze, do Polski i na teren całych Prus. Cła pobierane za transport i handel rybami płynęły do miejskich kas.
Historyczne budynki w okolicach byłego portu – jak wapiennik, willa fabrykancka, spichlerz portowy czy mleczarnia – jeszcze dziś świadczą o portowej historii miasta. Stowarzyszenie »Interessengemeinschaft Hafen Wriezen e.V.« prezentuje w wapienniku obszerny zbiór historycznych fotografii.

NA MARGINESIE

Bocianie Muzeum Storchenmuseum Rathsdorf/Altgaul
przy starej B 167
16269 Wriezen
OT Rathsdorf
0049 33456 3349

zagroda pielęgnacyjna dla dzikich zwierząt Wildgehege Wriezen
Mahlerstraße
16269 Wriezen
0049 33456 3022

Ristorante Pizzeria »Bella Vista«
Wilhelmstraße 53
16269 Wriezen
0049 33456 504807

Ristorante Juani
Mahlerstraße 17
16269 Wriezen
0049 33456 721344

Szlak Brandenburski Tour Brandenburg
długość 1.111 km
reiseland-brandenburg.de

IZBA PAMIĘCI

BLIESDORF

Heimatstube Bliesdorf
Am Anger 1
16269 Bliesdorf
0049 33456 35891

czwartek
godz. 12–16
niedziela
godz. 14–17

W izbie pamięci Bliesdorf czekają na Państwa intrygujące historie żyjących tu niegdyś osób, dające wgląd w wiejski cykl dnia codziennego na terenie Łęgów Odrzańskich. Zbiór narzędzi, urządzeń gospodarstwa domowego i przedmiotów codziennego użytku podarowała przede wszystkim zapalona zbieraczka p. Vera Schröder. Jedna wizyta nie wystarczy, aby w całości zapoznać się z bogactwem tego gabinetu osobliwości. Godne polecenia są odwiedziny w kościele Bliesdorf. Jest on typowym przedstawicielem budowli, nawiązujących do marchijskiego gotyku ceglanego z końca XIX wieku.

NA MARGINESIE

Kościół Bliesdorf
Am Anger
16269 Bliesdorf

MUZEUM CHAMISSO
KUNERSDORF

Chamisso Museum
Dorfstraße 1
16269 Bliesdorf
OT Kunersdorf
0049 33456 151227
kunersdorfer-musenhof.de

weekendy i święta
godz. 11–17

wstęp wolny, datki mile widziane

Bohaterem Nowego Muzeum Chamisso jest francusko-niemiecki poeta, botanik, przyrodnik i obieżyświat Adelbert von Chamisso (1781-1838). W lecie 1813 roku był gościem w ówczesnym pałacu w Kunersdorf, pisząc tu fragmenty noweli »Historia cudowna Piotra Schlemihla«, która należy dziś do kanonu literatury światowej. W 1815 roku wziął udział w rosyjskim przedsięwzięciu opłynięcia kuli ziemskiej. Jego droga życiowa była inspirująca i jednocześnie wyjątkowa. Naprzeciw dziedzińca muzeum znajduje się kościół wiejski, będący jednym z niewielu budynków kościelnych, wybudowanych w czasach NRD.

NA MARGINESIE

kościół Kunersdorf
Dorfkirche Kunersdorf
16269 Bliesdorf
OT Kunersdorf

grób rodzinny rodu von Lestwitz-Itzenplitz
16269 Bliesdorf
OT Kunersdorf

EKSPOZYCJA THAERA

MÖGLIN

Thaer Ausstellung
Hauptstraße 10
15345 Reichenow-Möglin
OT Möglin
0049 33456 35164
albrecht-daniel-thaer.org

kwiecień–wrzesień
czwartek–niedziela
godz. 11–17
październik–marzec
wtorek–piątek
godz. 10–16

dorośli	**3 €**
uczniowie	**2 €**
bilet kinowy	**5 €**

Bohaterem Ekspozycji Thaera jest wpływowy pruski autor reformy rolnej Albrecht Daniel Thaer (1752-1828), który prowadził w Möglin wzorcowe gospodarstwo rolno-naukowe, mające wówczas istotne znaczenie dla rozwoju rolnictwa. W bezpośrednim sąsiedztwie ekspozycji odnajdziecie Państwo 400-letni dom właściciela ziemskiego, w którym mieszkał sam Thaer, a także park z jego nagrobkiem oraz popiersiem, wykonanym w 1978 roku.

13

NA MARGINESIE

Hotel & Restaurant
Pałac Schloss Reichenow
Neue Dorfstraße 1
15345 Reichenow-Möglin
0049 33437 276628
schlossreichenow.com

IZBA PAMIĘCI
NEULEWIN

Heimatstube Neulewin
Neulewin 53
16259 Neulewin

Stowarzyszenie
Heimat- und Geschichts-
verein Neulewin e.V.
Monika Kaiser
0049 33452 3371

maj – połowa października
soboty, niedziele i święta
godz. 14–16 i po
uzgodnieniu terminu

W izbie pamięci Neulewin można wyrobić sobie opinię o tym, jak wyglądało życie rodziny wyrobnika, opłacanego na dniówkę. Dom powstał w 1885 roku dla dwóch rodzin dniówkarzy. Dziś znaleźć można tu również wiele obiektów, opowiadających o historii miejscowości Neulewin.
W kierunku północnym, w stronę Karlshof, można odnaleźć transformatorownię, wpisaną dziś do rejestru zabytków. Budowla, mająca odsłoniętą konstrukcję ceglaną, została wybudowana w 1929 roku na planie kwadratu z dachem dwuspadowym.

NA MARGINESIE

Stodoła na Łęgach
Die Oderbruchscheune
rękodzieło ze srebra, drewna i ceramiki
Neulewin 142
16259 Neulewin
oderbruchscheune.de

Szlak rowerowy wzdłuż łężańskiej linii kolejowej
Oderbruchbahn-Radweg
długość 123 km
reiseland-brandenburg.de

Lindenallee Neubarnim
15324 Letschin
OT Neubarnim

Regina Krüger
Neubarnimer Dorfstraße 5
15324 Letschin
OT Neubarnim
0049 172 1833560
kruger-r@gmx.de

Najdłuższa aleja lipowa w całej Brandenburgii znajduje się w Neubarnim. Jest symbolem wioski kolonistów, założonej między 1754 a 1756 rokiem. Wieś jest przykładem typowej pruskiej wsi, jakie zakładano jeszcze za czasów krzyżackich – tzw. owalnicowo-ulicówki. W lecie odbywa się tu znany daleko poza granicami wsi »Festyn Lipowy« (Lindenfest). Aleja lipowa prowadzi wzdłuż dwóch dwupiętrowych domów szachulcowych, wpisanych do rejestru zabytków, a także jednym z ostatnich tzw. »domów awantur«, które ponoć miały często miejsce we wspólnej kuchni bezkominowej.

NA MARGINESIE

Sklep mięsny
Fleischerei
Andreas Herter
Neubarnimer Dorfstraße 84
15324 Letschin
OT Neubarnim
0049 33452 3324

CMENTARZ ŻYDOWSKI
GROSS NEUENDORF

Jüdischer Friedhof
Parkweg 5
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf

Karin Rindfleisch
Poststraße 8
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
0049 33478 222

Mały cmentarz leży na północnym krańcu miejscowości Groß Neuendorf. Łatwo go znaleźć, ponieważ cały jest obwiedziony murem, a brama wejściowa jest zwieńczona menorą. Świadkiem żydowskiej diaspory w Łęgach Odrzańskich jest również synagoga, dobudowana do prostego domu mieszkalnego. Zamurowane ostre łuki okien i tablica informacyjna pomagają odnaleźć budynek.

NA MARGINESIE

Kucharz i Sztuka
Koch und Kunst
Galeria Łężańska
Galerie im Oderbruch
Stefan Hessheimer
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
Poststraße 12
kochundkunst.de

Wypożyczalnia Rowerów
Fahrradverleih
Hafenstraße 2 b
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
0049 157 31588241
@fahrradverleih.gross.neuendorf

Pod złotym składakiem
Zum Goldenen Klapprad
Hafenstrasse 2 a
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
0049 163 5749109

Szlak rowerowy Odra-Nysa
Oder-Neiße-Radweg
długość 577 km
oder-neisse-radweg.de

Szlak rowerowy wzdłuż łężańskiej linii kolejowej
Oderbruchbahn-Radweg
długość 123 km
reiseland-brandenburg.de

PORT KULTURY

GROSS NEUENDORF

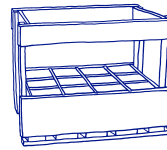

Kulturhafen
Hafenstraße 1a
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf

Położone bezpośrednio na Odrą, niedawno odrestaurowane budynki i urządzenia portowe mogą uchodzić za symbol miejscowości. Stanowią one wyjątkową część, liczącej już 650 lat historii, w której przeładunek towarów na Odrze od zawsze odgrywał istotną rolę. Stąd można udać się rowerem wzdłuż rzeki, zarówno na południe jak i na północ. »Kawiarnia w Wieży« (Turmcafé) na dolnym piętrze wieży przeładunkowej zaprasza na kawę i ciastko, a także rzut oka na polską stronę Odry.

22

NA MARGINESIE

Kawiarnia i noclegi w Wieży
Turmcafé
Hafenstraße 1 a
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
0049 30 50562471
verladeturm.de

Restaurant und Hotel Maschinenhaus
Groß Neuendorf
Hafenstrasse 2
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
0049 33478 387710
maschinenhaus-online.de

Wypożyczalnia rowerów
Fahrradverleih
Hafenstraße 2 b
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
0049 157 31588241
@fahrradverleih.gross.neuendorf

Kawiarnia Organizacji Wiejskich Kobiet
Landfrauencafé
Alte Dorfstraße 24
15324 Letschin
OT Groß Neuendorf
0049 33478 4902
gross-neuendorf-landfrauen.de

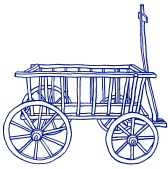

POMNIK STAREGO FRYCA

NEUTREBBIN

Alter Fritz Denkmal
Friedensplatz
15320 Neutrebbin

Stowarzyszenie
Interessensgemeinschaft
Alter Fritz e.V.
Hauptstraße 54
15320 Neutrebbin

Neutrebbin jest największą wsią kolonistów w Łęgach Odrzańskich. Z okazji 200-lecia Królestwa Prus postawiono tu pomnik z brązu Fryderykowi II (1712-1786). »Stary Fryc« rozpoczął w XVIII wieku akcję osuszania obszarów bagnistych w celu pozyskania żyznych terenów rolniczych. Również w Letschinie i Neuhardenbergu można zobaczyć poświęcone mu pomniki.

23

NA MARGINESIE

Pomnik Starego Fryca
Alter Fritz Denkmal
Letschin
Friedrichstraße
15324 Letschin

Pomnik Fryderyka II.
Denkmal Friedrich II.
Neuhardenberg
Pałac / Schloss
Neuhardenberg
Schinkelplatz
15320 Neuhardenberg

Gospoda i Pensjonat Pod Starym Frycem
Gasthof und Pension
Zum Alten Fritz
Altlewin 18
15320 Neutrebbin
0049 33452 418
gasthof-zum-alten-fritz.de

Szlak rowerowy Śladami Starego Fryca
Auf den Spuren des Alten Fritz
długość 65 km
reiseland-brandenburg.de

DOM SZKOLNY I MODLITEWNY

WUSCHEWIER

Schul- und Bethaus
Dorfstraße 16
15320 Neutrebbin
OT Wuschewier

Stowarzyszenie
Förderverein Schul- und
Bethaus Wuschewier e.V.
Burkhardt Baer
0049 33474 38577
bethaus-wuschewier.de

Dom Szkolny i Modlitewny w podłużnym budynku szachulcowym zachował się w stanie oryginalnym. Pod jednym dachem mieściła się tu szkoła, kościół i mieszkanie nauczyciela. Dziś odbywają się tu regularnie koncerty organowe i giełdy wymiany roślin. Nieopodal Wuschewier można odwiedzić założenie klasztorne Altfriedland. Klasztorne jezioro z przyległą łąką do leżakowania zachęca w lecie do kąpieli.

NA MARGINESIE

Klasztor cysterek
Zisterzienserinnen-
kloster Altfriedland
Fischerstraße
15320 Neuhardenberg
OT Altfriedland
kultur-altfriedland.de

Rybołóstwo
Fischerei Altfriedland
Stefan Timm
Fischerstraße 1
15320 Neuhardenberg
OT Altfriedland
0049 33476 124866
fischerei-altfriedland.de

Sklep mięsny
Fleischerei Butschke
Dorfstraße 37
15320 Neutrebbin
OT Wuschewier
0049 33474 57088

Sklep mięsny
Hausfleischerei Kulicke
Dorfstraße 6
15320 Neutrebbin
OT Wuschewier
0049 33474 4573

KOŚCIÓŁ KOLONISTÓW
SIETZING

Kolonistenkirche Sietzing
Sietzinger Dorfstraße
15324 Letschin

Stowarzyszenie
Förderverein Freundeskreis
Fachwerkkirche Sietzing e. V.
Karl-Heinz Sommerfeld
0049 33474 518
fachwerkkirchesietzing.
wordpress.com

Mały kościół szachulcowy w Sietzing leży pośrodku miejscowości. Długo był on w stanie zagrażającym zawaleniem, przez rysy w murach można było wyglądać na zewnątrz. W 2015 roku powstało stowarzyszenie na rzecz odbudowy, które w ledwie pięć lat zebrało fundusze na generalny remont w roku 2020. Dziś znów jest on miejscem spotkań i regularnych wydarzeń. Na początku wsi w kierunku Landstraße 33 można znaleźć niewielki sklep z regularnymi godzinami otwarcia.

NA MARGINESIE

Sklep
Dorfkonsum
Sietzinger Dorfstraße 37
15324 Letschin
OT Sietzing

Kawiarnia Dworek
Treptow
Landhaus Treptow
Karl-Marx-Straße 6
15324 Letschin
0049 33475 57666
landhaus-treptow.de

Szlak rowerowy
Theodora Fontane
Theodor-Fontane-Radweg
długość 220 km
radzeit.de/mit-fontane-durchs-oderbruch

SZKOŁA WIEJSKA
NEUHARDENBERG

Dorfschule Neuhardenberg
Karl-Marx-Allee 22
15320 Neuhardenberg
0049 151 65666955

Wielkanoc – koniec października
soboty, niedziele i święta
godz. 12–17

Szkoła wiejska w Neuhardenberg stanowi część znanego w regionie zespołu budowli »Pałacu Neuhardenberg«, objętego ochroną zabytków. W budynku przy szkole, wybudowanym w 1905 roku, stowarzyszenie regionalne Heimatverein Neuhardenberg na wystawach czasowych i stałych opowiada o życiu na wsi, historii miejscowości i tradycyjnych zwyczajach. W nawiązaniu do utrwalonej tu anegdoty o kwaśnym winie, będącym przyczyną dziur w skarpetach, powstał tzw. Bollenfüßlerfest, na który stowarzyszenie zaprasza każdej jesieni.

NA MARGINESIE

Szlak rowerowy:
Szlak marchijskich pałaców
Märkische Schlössertour
długość 180 km
reiseland-brandenburg.de

Pałac
Schloss Neuhardenberg
Schinkelplatz 1-8
15320 Neuhardenberg
0049 33476 600-0
schlossneuhardenberg.de

Wiejska Gospoda Gorzelnia
Landgasthaus Brennerei
Schinkelplatz
15320 Neuhardenberg
0049 33476 600

MŁYN OBROTOWY
WILHELMSAUE

Bockwindmühle
15324 Letschin
OT Wilhelmsaue

młynarz
Marco Scheibel
0049 173 6109027

Gmina Letschin
Bahnhofstraße 30 a
15324 Letschin
0049 33475 605927

Niegdyś na wzniesieniach Łęgów Odrzańskich stało ponad 100 młynów obrotowych, tzw. koźlaków. Koźlak w Wilhelmsaue jest ostatnim z tego gatunku, stanowiąc cel wycieczek nie tylko w dniu mielenia w zielonoświątkowy poniedziałek. Przy pomocy młynarza p. Marco Scheibela dzieci mogą zmielić własną śrutę. Jest też możliwość oprowadzenia. W karczmie »Tak czy tak« (So oder So) można spożyć posiłek w przytulnej atmosferze. Na stronie internetowej znajdziecie Państwo aktualne terminy.

NA MARGINESIE

Karczma »Tak czy tak«
Gasthaus »So oder So«
Dorfstraße 19
15324 Letschin
OT Wilhelmsaue
wilhelmsaue.de

IZBY PAMIĘCI

LETSCHIN

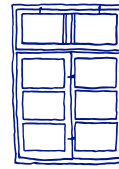

Haus Birkenweg
Letschiner Birkenweg 1
15324 Letschin
0049 33475 50797
letschin.de

środa–piątek
godz. 11–17
soboty, niedziele i święta
godz. 14–17
lub po uzgodnieniu terminu

dorośli	**3 €**
6 - 14 lat	**1,50 €**

Letschin był tajną stolicą Łęgów Odrzańskich. Letschińskie izby pamięci są miejscem spotkań, wydarzeń i opowieści o przeszłości. Dają wgląd w historię Letschina i jego okolic. Jedna z przestrzeni wystawienniczych poświęcona jest pisarzowi Theodorowi Fontane (1819-1898). Ojciec autora »Effi Briest« prowadził w Letschin aptekę. W ciągu całego roku odbywają się też wystawy, wieczory literackie i wykłady. We wsi znajdziecie Państwo też różne możliwości zakupowe i oferty gastronomiczne.

23

NA MARGINESIE

Pomnik Starego Fryca
Letschin
riedrichstraße
15324 Letschin

Szczęśliwy kogut
Hahn im Glück
wina, delikatesy i prezenty
Friedrichstraße 3
15324 Letschin
hahn-im-glueck.com

Lodziarnia Eiscafé Philipp
15324 Letschin
Fontanestraße 1
0049 33475 233

Kawiarnia Dworek Treptow
Landhaus Treptow
15324 Letschin
Karl-Marx-Straße 6
0049 33475 57666
landhaus-treptow.de

Sklep warzywny
Der Gemüseladen
Karl-Marx-Straße 12
15324 Letschin
0049 33475 50717

IZBA PAMIĘCI

WOLLUP

Heimatstube Wollup
Bastaer Straße
15324 Letschin
OT Wollup

Stowarzyszenie
Domäne Wollup e.V.
Sören Poschitzki
Küstriner Straße 10
15324 Letschin
OT Wollup
0049 162 6014090

godziny otwarcia po
uzgodnieniu terminu

Izba pamięci wprowadza w rozwój pruskiej domeny Wollup, opowiadając o życiu reformatora rolnictwa Johanna Gottlieba Koppe (1782-1863). W spichlerzu zbożowym czekają na Państwa liczne ślady minionego wiejskiego życia. Godny polecenia jest też spacer przez zarośnięty park folwarczny pośród starych drzew i strumyków. Przed odwiedzinami w izbie pamięci konieczne jest umówienie terminu.

NA MARGINESIE

Młyn portowy
Hafenmühle Kienitz
Galeria Kawiarnia Noclegi
Galerie Café
Ferienwohnungen
Deichweg 7
15324 Letschin
OT Kienitz
0049 33478 387775
hafenmuehle-kienitz.de

Lodziarnia
Eiscafé Philipp
Fontanestraße 1
15324 Letschin
0049 33475 233

Kawiarnia Dworek
Treptow
Landhaus Treptow
Karl-Marx-Straße 6
15324 Letschin
0049 33475 57666
landhaus-treptow.de

MUZEUM WIKLINIARZY

BUSCHDORF

Korbmachermuseum
Buschdorf
Buschdorfer Straße 15
15328 Zechin
OT Buschdorf

Stowarzyszenie
Arbeitsinitiative Letschin e.V.
Bahnhofstraße 31
15324 Letschin
0049 33475 570190
0049 173 7720326
info-letschin@t-online.de

W byłym budynku szkolnym w Buschdorf znajduje się dziś jedyne w całej Brandenburgii muzeum wikliniarzy. Założyła je koszykarka Thea Müller (1961-2019). Pokazuje ono ogromną ilość wyplatanych przedmiotów z całego świata, a także kolekcję rękodzieła wikliniarskiego, wykonanego w Łęgach Odrzańskich. Za muzeum znajduje się wyposażona w piec stodoła, w której wiejskim piecu co środę między majem a październikiem wypiekane jest ciasto cukrowe.

NA MARGINESIE

Izdebka na Łęgach
Oderbruchstübchen
Przytulna karczma
Gemütliche Gaststube
Postplatz 4
15328 Zechin
0049 33473 90839

Camping i kąpielisko
Oderbruch Camp Zechin
Hauptstraße 1 b
15328 Zechin
0049 33473 59101
oderbruchcamp-zechin.de

MUZEUM WSI
FRIEDRICHSAUE

Dorfmuseum
Friedrichsaue
Dorfstraße 6
15328 Zechin
OT Friedrichsaue

Dyrektor Muzeum
Helmut Hulitschke
Neuer Weg 11
15328 Zechin
OT Friedrichsaue
0049 33473 3251

godziny otwarcia po
uzgodnieniu terminu

Muzeum Wsi Friedrichsaue ma dla Państwa w zanadrzu obszerny zbiór artefaktów historii regionalnej i rolniczej z tych okolic. W oparciu o te przedmioty dyrektor muzeum i dyplomowany inżynier rolnictwa p. Helmut Hulitschke opowiada jak mało kto o życiu i pracy na wsi. Muzeum wiejskie przypomina też o spustoszeniach Drugiej Wojny Światowej. Niedaleko stąd położone jest miejsce pamięci i »Muzeum Wzgórza Seelowskie« (Museum Seelower Höhen) informujące o najważniejszym placu boju pod koniec Drugiej Wojny Światowej.

NA MARGINESIE

Wzgórza Seelowskie
Seelower Höhen
miejsce pamięci i Muzeum
Gedenkstätte & Museum
Küstriner Straße 28 a
15306 Seelow
0049 3346 597
seelowerhoehen.de

Młyn portowy
Hafenmühle Kienitz
Galeria Kawiarnia Noclegi
Galerie Café
Ferienwohnungen
Deichweg 7
15324 Letschin
OT Kienitz
0049 33478 387775
hafenmuehle-kienitz.de

MUZEUM FILMU

GOLZOW

Filmmuseum
Golzow
Hauptstraße 16
15328 Golzow (Oderbruch)
0049 33472 51882
kinder-von-golzow.com

środa-niedziela i święta
godz. 11–16

dorośli	**4,50 €**
8–16 lat	**1,50 €**

Wystawa dotycząca powstania słynnego długoterminowego projektu dokumentalnego »Dzieci z Golzow« (Die Kinder von Golzow) uzupełniona jest bogatym zbiorem fotografii, poświęconych historii rolnictwa w tej okolicy i samej wsi. W niemal oryginalnie zachowanym pomieszczeniu montażowym nawet dziś możliwa jest kontynuacja prac; kilkaset rolek nieopublikowanych ujęć wciąż czeka na obróbkę.

NA MARGINESIE

Restauracja & Lodziarnia
Restaurant & Eiscafé
Schreiber
Hauptstraße 33
15328 Golzow
0049 33472 247

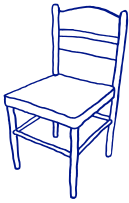

DOM SZKOLNY I MODLITEWNY

ALTLANGSOW

Schul- und Bethaus
Altlangsow 11
15306 Seelow
OT Werbig

Stowarzyszenie
Förderverein Schul- und
Bethaus Altlangsow
0049 3346 844343
kunst-im-schul-und-
bethaus-altlangsow.de

Zachowane w oryginale ławki przed Domem Szkolnym i Modlitewnym, wybudowanym w 1832 roku według planów Schinkela, dziś nadal służą do wypoczynku podczas licznych wystaw i wydarzeń w Altlangsow. Przestrzeń kościoła oświetlana jest przez duże okno na ścianie zachodniej, tworząc wyjątkową atmosferę w przestrzeni wystawienniczej, użytkowanej przez stowarzyszenie.

NA MARGINESIE

Noclegi wakacyjne
w budynku Schinkela
Ferienwohnung
im Schinkelbau
Altlangsow 11
15306 Seelow
OT Werbig/Altlangsow
0049 3346 844343

REMIZA

GUSOW

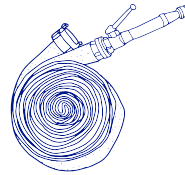

Spritzenhaus
Hauptstraße 30
15306 Gusow-Platkow

Freiwillige Feuerwehr
Gusow-Platkow
Ortswehrführer Tino Krebs
Breitscheidstraße 10
15306 Gusow-Platkow
OT Gusow

feuerwehr.gusow.platkow@gmail.com

Ochotnicza Straż Pożarna stanowi ważną część wsi. Nie tylko gasi pożary i neutralizuje zagrożenia, ale integruje również miejscową społeczność. Remiza została wybudowana w 1912 roku; obok funkcji magazynu na sprzęt gaśniczy służyła również jako miejscowe więzienie. W 1938 roku osadzono tu radnego okręgowego Paul Bettge, ponieważ podczas wyborów do Reichstagu nie zagłosował na NSDAP. Jego imieniem nazwano jedną z tutejszych ulic. Smaczne bułeczki i inne wypieki można dostać w piekarni nieopodal. Mistrz piekarski p. Peter Studier prowadzi zakład z ponad 80-letnią tradycją.

NA MARGINESIE

Piekarnia
Bäckerei Studier
Hauptstraße 51
15306 Gusow-Platkow
0049 3346 844546

Museum Platkow
Dorfstraße 18
15306 Gusow-Platkow
museumplatkow.de

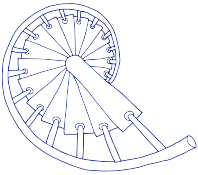

RUINA KOŚCIOŁA
PODELZIG

Kirchenruine Podelzig
Podelzig Hauptstraße
15326 Podelzig

Iris Marggraf
0049 33601 62923

ruina jest publicznie
dostępna
oprowadzanie na życzenie

Jak już Theodor Fontane pisał w swojej pierwszej powieści, ruina kościoła w Podelzig jest charakterystycznym elementem krajobrazu na południowych kresach Łęgów Odrzańskich. W wieży kościelnej mieści się miejsce pochówku Konrada von Burgsdorffa (1595–1652) — istotnego wojskowego i polityka swojego czasu. Jego ozdobny sarkofag wystawiony jest w »Nowym Muzeum« (Neues Museum) w Berlinie. Platforma widokowa na szczycie wieży kościelnej oferuje fantastyczne widoki na okolicę — idealny punkt startowy do dalszych peregrynacji Łęgów Odrzańskich.

NA MARGINESIE

Wiejska Karczma
Dorfstube »Würzig oder Süß«
Hauptstraße 38
15326 Podelzig
0049 33601 209
0049 172 3148965

Księży Kanion / Stoki Adonisa
Priesterschlucht / Adonishänge
szlak okrężny Priesterschlucht
na północ od Podelzig
czas ok. 1 godziny

ruina kościoła Stüler-Kirche
Reitwein
Hathenower Weg 4
15328 Reitwein

Wiadukty wschodniej linii kolejowej
Ostbahnviadukte
w okolicy Podelzig
informacje: tablica przed kościołem

Malowidło ścienne »Odwilż 1956«
(Tauwetter 1956), Kurta-Hermanna Kühna (1926-1989)
Polsko-Niemieckie Centrum Kultury
Schulstraße 5
15326 Podelzig

Szlak rowerowy i wędrowny Natura Trail / Rad- und Wandertour
długość 35 km
reiseland-brandenburg.de

MUZEUM DOM ZIEMI LUBUSKIEJ

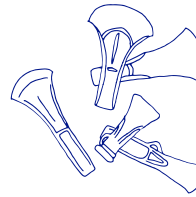

Haus Lebuser Land
Schulstraße 7
15326 Lebus
0049 33604 230
heimatverein-lebus.de

środa–niedziela
godz. 13–16

dorośli	**2 €**
7–14 lat	**0,50 €**

Lebus położone jest pośród idyllicznego krajobrazu, pełnego wzgórz i błoni. Leży ok. dziesięciu kilometrów na północ od Frankfurtu n. Odrą. Z Burgberg możecie Państwo rozkoszować się wspaniałą panoramą na Odrę, daleko w głąb terenów po polskiej stronie. Zbocza koryta Odry, porośnięte adonisem – miłkiem wiosennym – przyciągają na wiosnę tysiące przybyszy. »Dom Ziemi Lubuskiej« (Haus Lebuser Land) opowiada o historii miasta i regionu. Obok wystaw czasowych i stałych stowarzyszenie oferuje wykłady, kółka czytelnicze i wycieczki. Rzut oka na program działań wskazany jest o każdej porze roku.

36

NA MARGINESIE

Odtworzony zarys zamku
Nachbildung des Burggrundrisses
Kietzer Chaussee 1
15326 Lebus

Stoki Pontyjskie i adonis
Pontische Hänge & Adonisröschen
ścieżka tematyczna adonis zbocza odrzańskie na płd. od Lebus czas 1,5 godz.

Restaurant Oderblick
Kietzer Straße 22
15326 Lebus
0049 33604 449449

Rosyjskie mogiły wojenne
Russische Kriegsgräberstätte
Lindenstraße
15326 Lebus

Kościół ewangelicki
Evangelische Kirche
Schulstraße
15326 Lebus

INFORMACJA TURYSTYCZNA

Informacja Turystyczna w Binnenschifffahrts-museum Oderberg
Tourist-Information im Binnenschifffahrtsmuseum Oderberg
Hermann-Seidel-Straße 44
16248 Oderberg
0049 33369 470
0049 33369 539321
bs-museum-oderberg.de

Informacja Turystyczna w Krafthaus am Schiffshe-bewerk Niederfinow
Tourist-Information im Krafthaus am Schiffs-hebewerk Niederfinow
Lieper Schleuse 6
16248 Niederfinow
0049 33362 71377
britz-chorin-oderberg.de

Informacja Turystyczna
Tourist-Information Bad Freienwalde
Uchtenhagenstraße 3
16259 Bad Freienwalde
0049 3344 150890
bad-freienwalde.de

Punkt Informacyjny
Infopunkt Letschin
Letschiner Birkenweg 1
15324 Letschin
0049 33475 570190
letschin.de

Informacja Neuhardenberg-Information
Neuhardenberger Land Tourismus e. V.
Karl-Marx-Allee 23
15320 Neuhardenberg
0049 33476 60477
neuhardenberg-information.de

Informacja Turystyczna
Tourist-Information Oderbruch und Lebuser Land e.V.
Mittelstraße 10
15306 Seelow
0049 3346 849808
oderbruch-tourismus.de

Punkt Informacyjny
Urząd Lebus
Infopunkt Amt Lebus
Kietzer Chaussee 1
15326 Lebus
0049 33604 63758
amt-lebus.de

GODNE POLECENIA

W JĘZ. NIEMIECKIM I CZĘŚCIOWO ANGIELSKIM

Reise zu den Kulturerbe-Orten
von Michael Anker
co miesiąc nowy epizod
blog.oderbruchmuseum.de

Das Oderbruch entdecken
sugestie wycieczek i coś ponadto
f /Oderbruch.Blog
oderbruch.blog
oderbruch-blog.de

Oderbruchpavillon
informacje i ciekawostki o Łęgach Odrzańskich
oderbruchpavillon.de

Przewodnik Klaus Ahrendt
0049 151 23860510
f /oderbruchguide
oderbruchguide
klaus-ahrendt.de

Das Oderbruch: Liebe auf den zweiten Blick
Carmen Winter
przewodnik kulturowo-historyczny i turystyczny
Findling Verlag 2019

Oderbruch
Thomas Worch
przewodnik
Trescher Verlag 2019

wszystkie oferty turystyczne w Brandenburgii
reiseland-brandenburg.de
również w jęz. angielskim
brandenburg-tourism.com

noclegi, sugestie wycieczek i kultura regionu
seenland-oderspree.de

Odkryj Pojezierze Odra-Szprewa
kulturtour-oder-spree.de

informacje o dostępności budynków i usług
barrierefrei-brandenburg.de
również w jęz. angielskim
barrierefrei-brandenburg.de/en/home/

MIEJSCA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO LISTA

1 Izba Pamięci Hohensaaten
Heimatstube Hohensaaten

2 Muzeum Żeglugi Śródlądowej Oderberg
Binnenschifffahrtsmuseum Oderberg

3 Piec Pierścieniowy Altglietzen
Ringofen Altglietzen

4 Kościół Neutornow
Dorfkirche Neutornow

5 Dom Fontanego Schiffmühle
Fontanehaus Schiffmühle

6 Przepompownia Schiffmühle
Schöpfwerk Neutornow

7 Dom Pielęgnacji Przyrody Bad Freienwalde
Haus der Naturpflege Bad Freienwalde

8 Muzeum Ziemi Odrzańskiej Bad Freienwalde
Oderlandmuseum Bad Freienwalde

9 Muzeum Łęgów Odrzańskich Altranft
Oderbruch Museum Altranft

10 Bóg Rzeczny Viadrus Güstebieser Loose
Flussgott Viadrus Güstebieser Loose

11 Wieś Kolonistów Neulietzegöricke
Kolonistendorf Neulietzegöricke

12 Kościół Altwustrow
Dorfkirche Altwustrow

13 Kościół Zastępczy Altwriezen
Ersatzkirche Altwriezen

14 Kościół Mariacki Wriezen
Marienkirche Wriezen

15 Stary Port Wriezen
Alter Hafen Wriezen

16 Izba Pamięci Bliesdorf
Heimatstube Bliesdorf

17 Muzeum Chamisso Kunersdorf
Chamisso Museum Kunersdorf

18 Ekspozycja Thaera Möglin
Thaer Ausstellung Möglin

19 Izba Pamięci Neulewin
Heimatstube Neulewin

20 Aleja Lipowa Neubarnim
Lindenallee Neubarnim

21 Cmentarz Żydowski Groß Neuendorf
Jüdischer Friedhof Groß Neuendorf

22 Port Kultury Groß Neuendorf
Kulturhafen Groß Neuendorf

23 Pomnik Starego Fryca Neutrebbin
Alter Fritz Denkmal Neutrebbin

24 Dom Szkolny i Modlitewny Wuschewier
Schul- und Bethaus Wuschewier

25 Kościół Kolonistów Sietzing
Kolonistenkirche Sietzing

26 Szkoła Wiejska Neuhardenberg
Dorfschule Neuhardenberg

27 Młyn Obrotowy Wilhelmsaue
Bockwindmühle Wilhelmsaue

28 Izby Pamięci Letschin
Letschiner Heimatstuben

29 Izba Pamięci Wollup
Heimatstube Wollup

30 Muzeum Wikliniarzy Buschdorf
Korbmachermuseum Buschdorf

31 Muzeum Wsi Friedrichsaue
Dorfmuseum Friedrichsaue

32 Muzeum Filmu Golzow
Filmmuseum Golzow

33 Dom Szkolny i Modlitewny Altlangsow
Schul- und Bethaus Altlangsow

34 Remiza Gusow
Spritzenhaus Gusow

35 Ruina Kościoła Podelzig
Kirchenruine Podelzig

36 Muzeum Dom Ziemi Lubuskiej
Museum Haus Lebuser Land

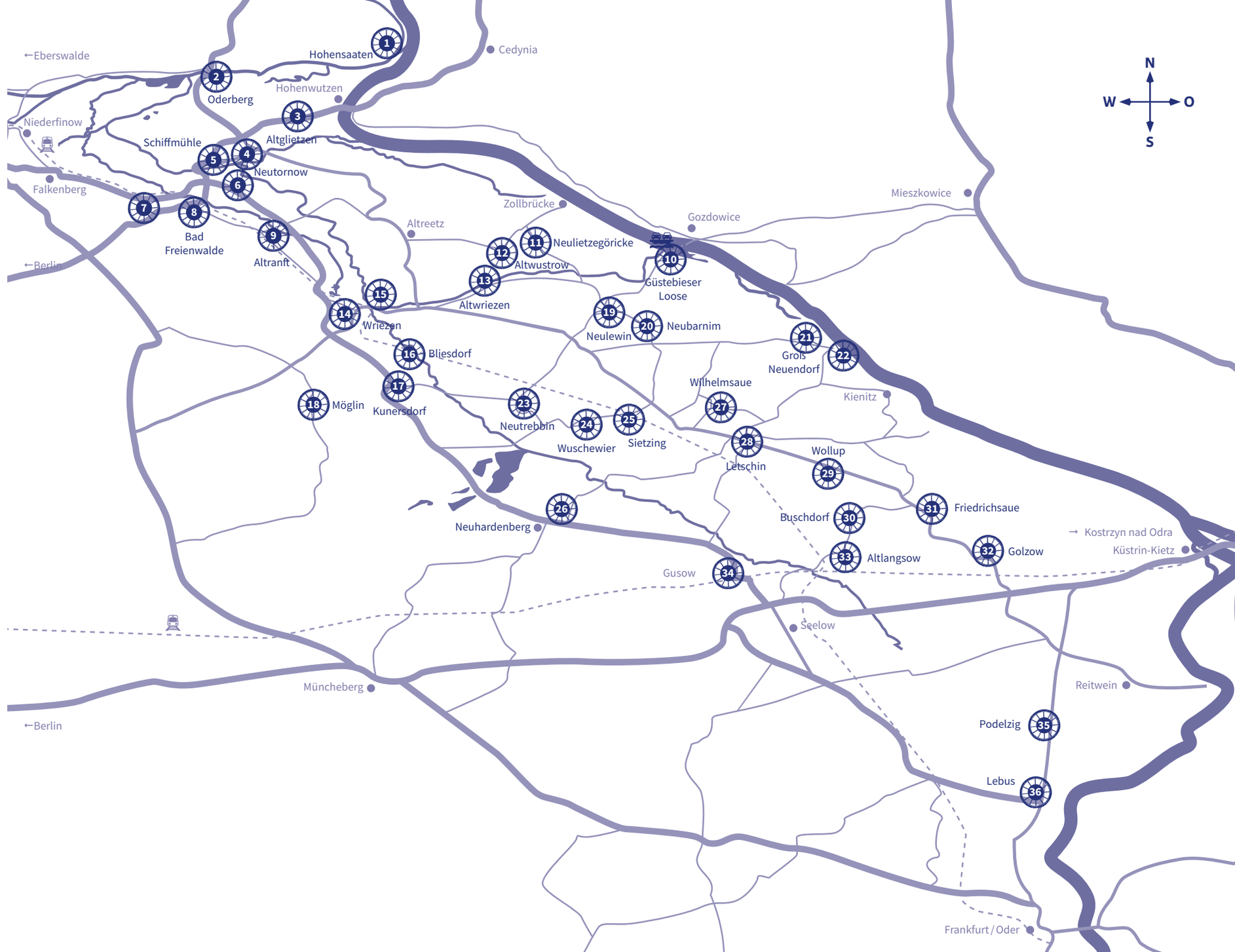
N
W
O
S
←Eberswalde
Hohensaaten
Cedynia
Oderberg
Hohenwutzen
Niederfinow
Altglietzen
Schiffmühle
Neutornow
Falkenberg
Mieszkowice
Zollbrücke
Gozdowice
Altreetz
Neulietzegöricke
Altwustrow
Güstebieser Loose
Bad Freienwalde
Altranft
←Berlin
Altwriezen
Wriezen
Neulewin
Neubarnim
Grols
Neuendorf
Bliesdorf
Wilhelmsaue
Kienitz
Möglin
Kunersdorf
Neutrebbin
Wuschewier
Sietzing
Letschin
Wollup
Buschdorf
Friedrichsaue
Neuhardenberg
→ Kostrzyn nad Odra
Küstrin-Kietz
Altlangsow
Golzow
Gusow
Seelow
Müncheberg
Reitwein
←Berlin
Podelzig
Lebus
Frankfurt / Oder

ZNAK DZIEDZICTWA EUROPEJSKIEGO

Gminy, powiat Märkisch-Oderland, przedsiębiorstwa i osoby prywatne podejmują w ostatnich latach wzajemne wysiłki, by otrzymać wspólny Znak Dziedzictwa Europejskiego. Aplikacja pod nazwą »Łęgi Odrzańskie – ludzie tworzą krajobraz« prezentuje ten region jako atrakcyjną, otwartą i bogatą historycznie europejską przestrzeń kulturową. Łęgi Odrzańskie są jednym z dwóch nominowanych miejsc, reprezentujących Republikę Federalną Niemiec w zmaganiach o ten znak. Łęgi Odrzańskie byłyby pierwszym całościowym krajobrazem kulturowym, wyróżnionym w 2022 roku Znakiem Dziedzictwa Europejskiego.

FUNDACJA ŁĘGI ODRZAŃSKIE

Miejsca dziedzictwa kulturowego istnieją dzięki ludziom, których wartościowa praca na rzecz regionu wykonywana jest w 90% z charytatywnego poczucia odpowiedzialności. Za każdym miejscem stoją zaangażowani mieszkańcy, potrafiący opowiadać historie o swym miejscu i życiu na tym terenie. Fundacja Łęgi Odrzańskie (Stiftung Oderbruch) zbiera datki na wsparcie miejsc dziedzictwa kulturowego, które można przekazywać na podane poniżej konto.

Stiftung Oderbruch: Landschaftsfonds — Kulturerbe

bank:
Sparkasse MOL
IBAN: DE97 1705 4040 3000 6499 20 BIC: WELADED1MOL
Raiffeisenbank Fürstenwalde
IBAN: DE62 1709 2404 0004 3082 55 BIC: GENODEF1FW1

Kontakt:
Gudrun Wendt, 0049 173 3785908,
wendt@stiftung-oderbruch.de, stiftung-oderbruch.de

STOPKA

REDAKCYJNA

Kommunale Arbeitsgemeinschaft Kulturerbe Oderbruch
c/o Museumsverein Altranft e.V.
Schneiderstraße 18
16259 Bad Freienwalde
OT Altranft

0049 3344 1553901
info@
kulturerbe-oderbruch.de
oderbruchmuseum.de

Wydawca
Oderbruch Museum Altranft we współpracy z Kommunale Arbeitsgemeinschaft Kulturerbe Oderbruch

Zamknięcie redakcyjne
lipiec 2021
Za aktualność treści nie ponosimy odpowiedzialności.

Druk
Druckerei Nauendorf
Wydanie 1.

layout
Fine Heininger | Denken & Handeln
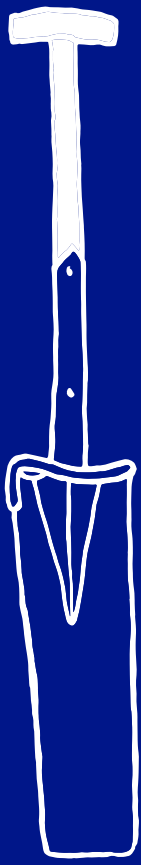
Miejsca Dziedzictwa Kulturowego w Łęgach Odrzańskich
Inicjatywa Oderbruch Museum Altranft – Werkstatt für ländliche Kultur oraz Kommunale Arbeitsgemeinschaft Kulturerbe Oderbruch. Przy wsparciu powiatu Märkisch-Oderland oraz miast Bad Freienwalde (Oder) i Wriezen.